



CENTRE OF
MIGRATION
RESEARCH

Wyzwania dla integracji (?) uchodźców w Polsce

Paweł Kaczmarczyk
Uniwersytet Warszawski

IV Opolskie Forum Zawodowe
23 listopada 2022

Cele mojego wystąpienia

- ☐ **Tło dyskusji (także w dłuższej perspektywie)**
 - ☐ Polska jako nowy kraj imigracji
 - ☐ Teoretyczna debata na temat integracji
 - ☐ Otoczenie zewnętrzne (i dlaczego to może / powinno mieć znaczenie)
- ☐ **Sytuacja migracyjna Polski (jako wyzwanie i szansa)**
- ☐ **Wyzwania dla recepcji i integracji uchodźców / imigrantów w Polsce**

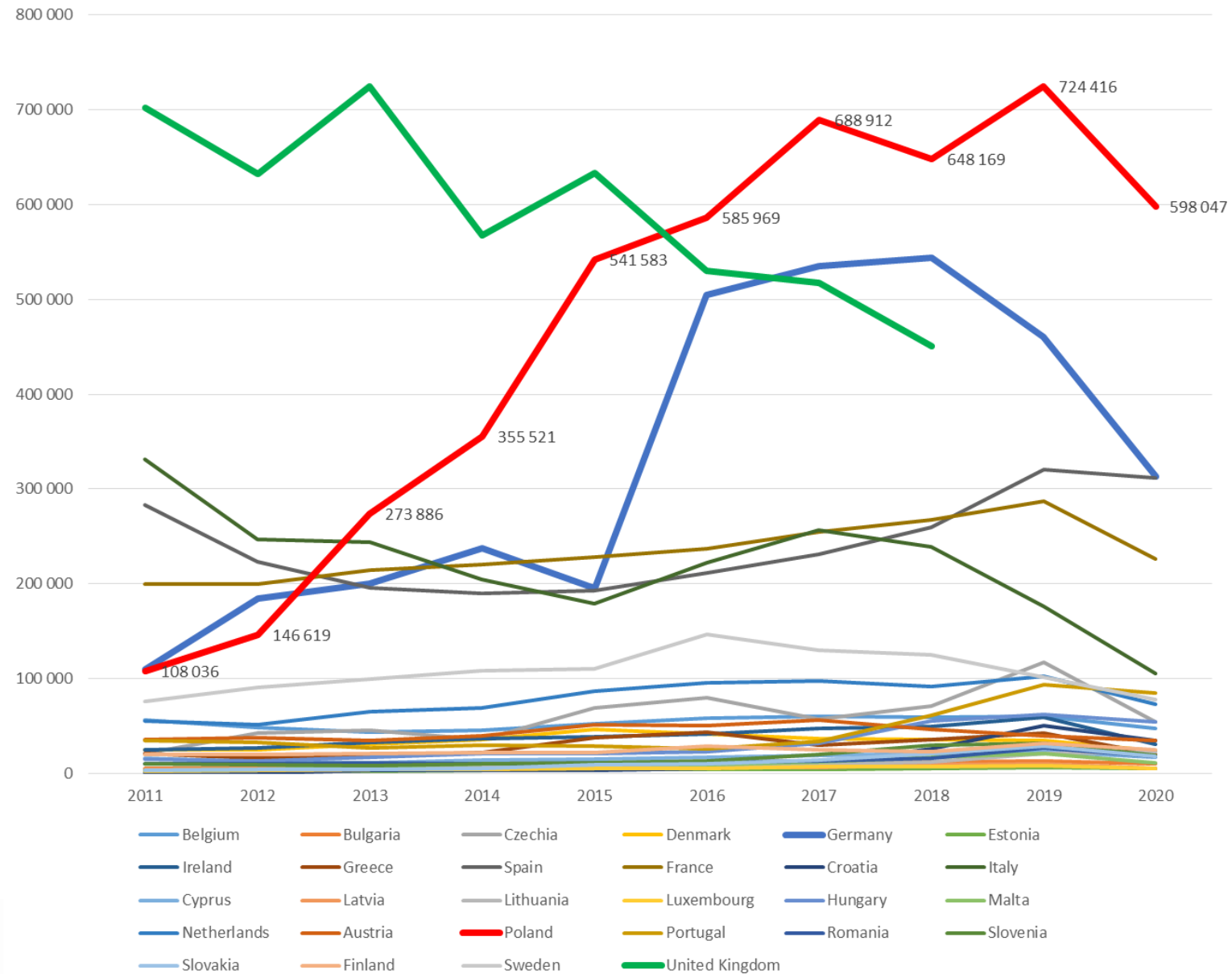


Polska jako nowy kraj imigracji

- **Bardzo opóźniony proces przekształcania w kraj imigracji**
- **Polska jako NKI:**
 - Specyfika kraju / społeczeństwa docelowego
 - Stan rozwoju instytucji związanych z migracjami
- **Specyficzna (?) sytuacja Polski wynikająca z określonego miejsca w cyklu migracyjnym**
 - duży udział migrantów czasowych
 - słabo rozwinięta gospodarka etniczna
 - „rynek imigracyjny” zdominowany przez kilka nacji

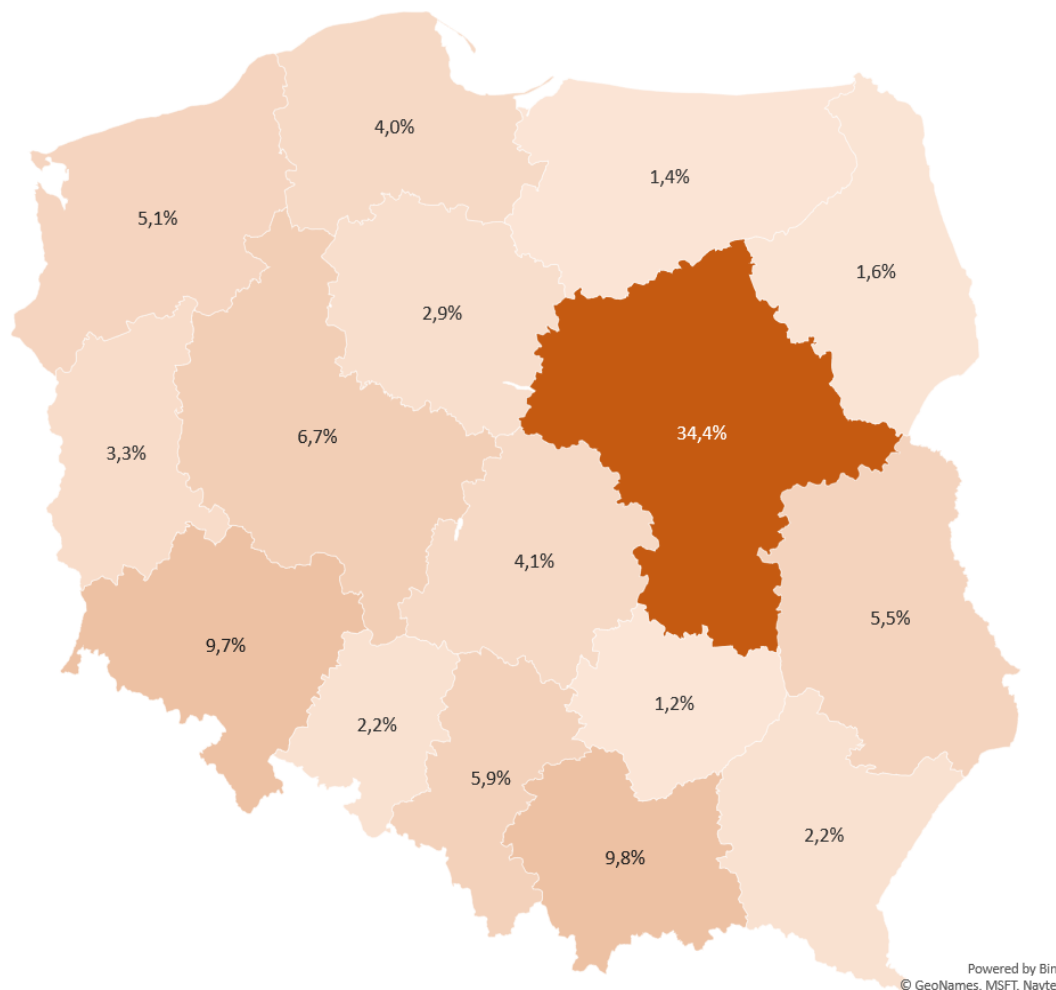
Polska jako nowy kraj imigracji

Pierwsze dokumenty pobytowe wydawane w krajach UE, 2011-2020



Polska jako nowy kraj imigracji

Imigranci przebywający w Polsce (w wieku 18 i więcej lat, stan na grudzień 2016)



- 744 tys.
- Mężczyźni (67%)
- Wiek produkcyjny (97%)
- Ukraińcy (61%)
- 2015: 284 tys,
- 2016: 455 tys.
- 70% do 12 mies.
- 36% z wyksz. wyższym
- Warszawa (22%)



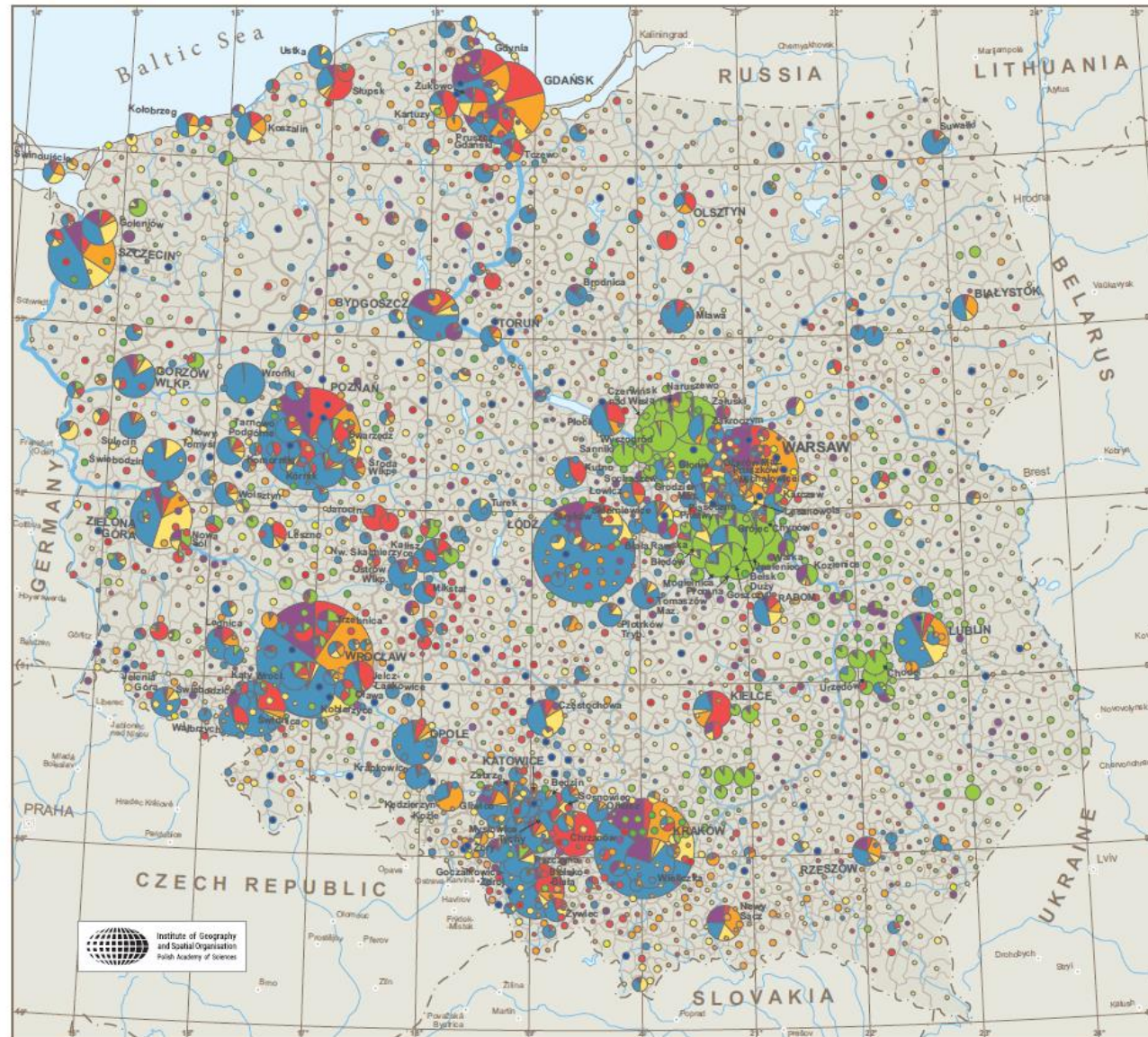
CENT
MIGR
RESE

Koniec 2019: 2,2 mln imigrantów (GUS 2020)



Koniec 2020: 5-7% spadek (MCA)

Polska jako nowy kraj imigracji

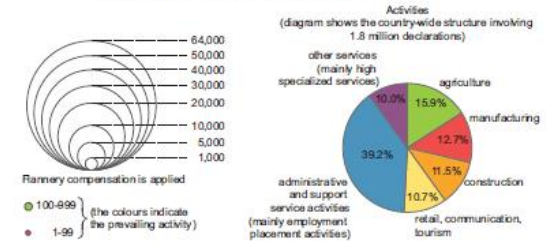


UKRAINIAN WORKERS IN POLAND*

Agata Górny and Przemysław Śleszyński

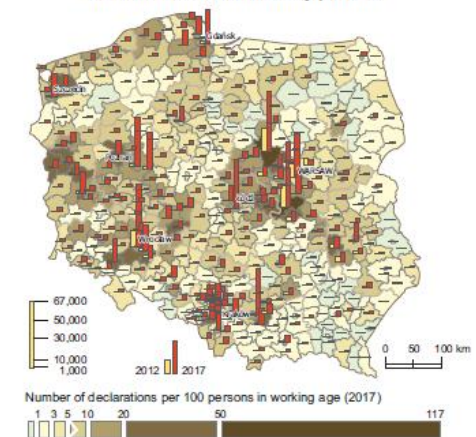
Scale 1:3,000,000
0 25 50 75 100 km

Number of declarations according to the declared place of work by communes (gminas)



communes (gminas) > 3,000 Ukrainian workers are labeled (e.g. Miawa, OLSZTYN)

The volume of declarations by poviats



* according to data of "Declarations on entrusting work to foreigners" by Ministry of Family, Labour and Social Policy

© Agata Górny, Przemysław Śleszyński
© Geographia Polonica
© Institute of Geography and Spatial Organization, Polish Academy of Sciences, Warsaw, 2019

To cite: Górny A., Śleszyński P., 2019. Exploring the spatial concentration of foreign employment in Poland under the simplified procedure. *Geographia Polonica*, vol. 92, no. 3, p. 331-346. <https://doi.org/10.7763/GPo10192>

Figure 4. Numbers of employers' declarations of consent to employ a foreigner in Poland in 2017, by *gmina*, and in line with the sector of employment (see Tab. 1)

Notes. Calculations in line with declared place of work, on the basis of 99.6% of all cases. Source: based on data from the Ministry of Family, Labour and Social Policy.



CENTRE OF
MIGRATION
RESEARCH

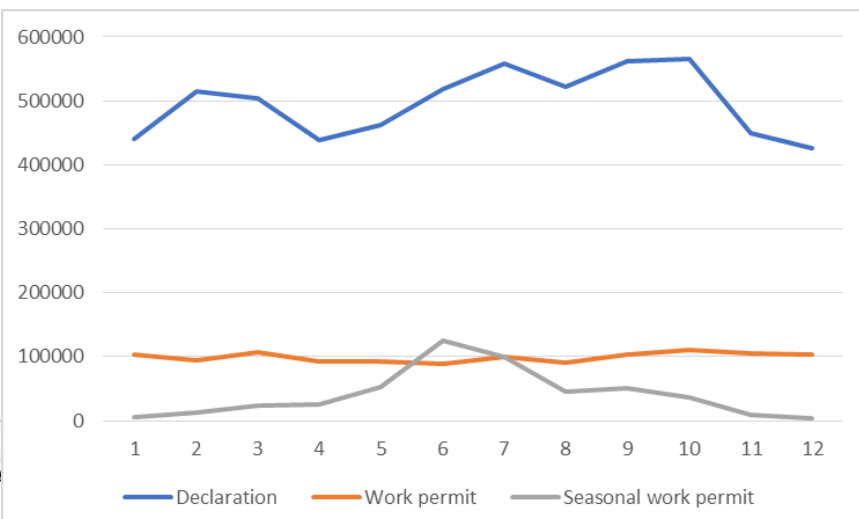
Źródło: Górny i Śleszyński 2019.

Polska jako nowy kraj imigracji

Formy zatrudnienia cudzoziemców w PL, 2018-2021



Sezonowy wzorzec zatrudnienia, 2018-2021

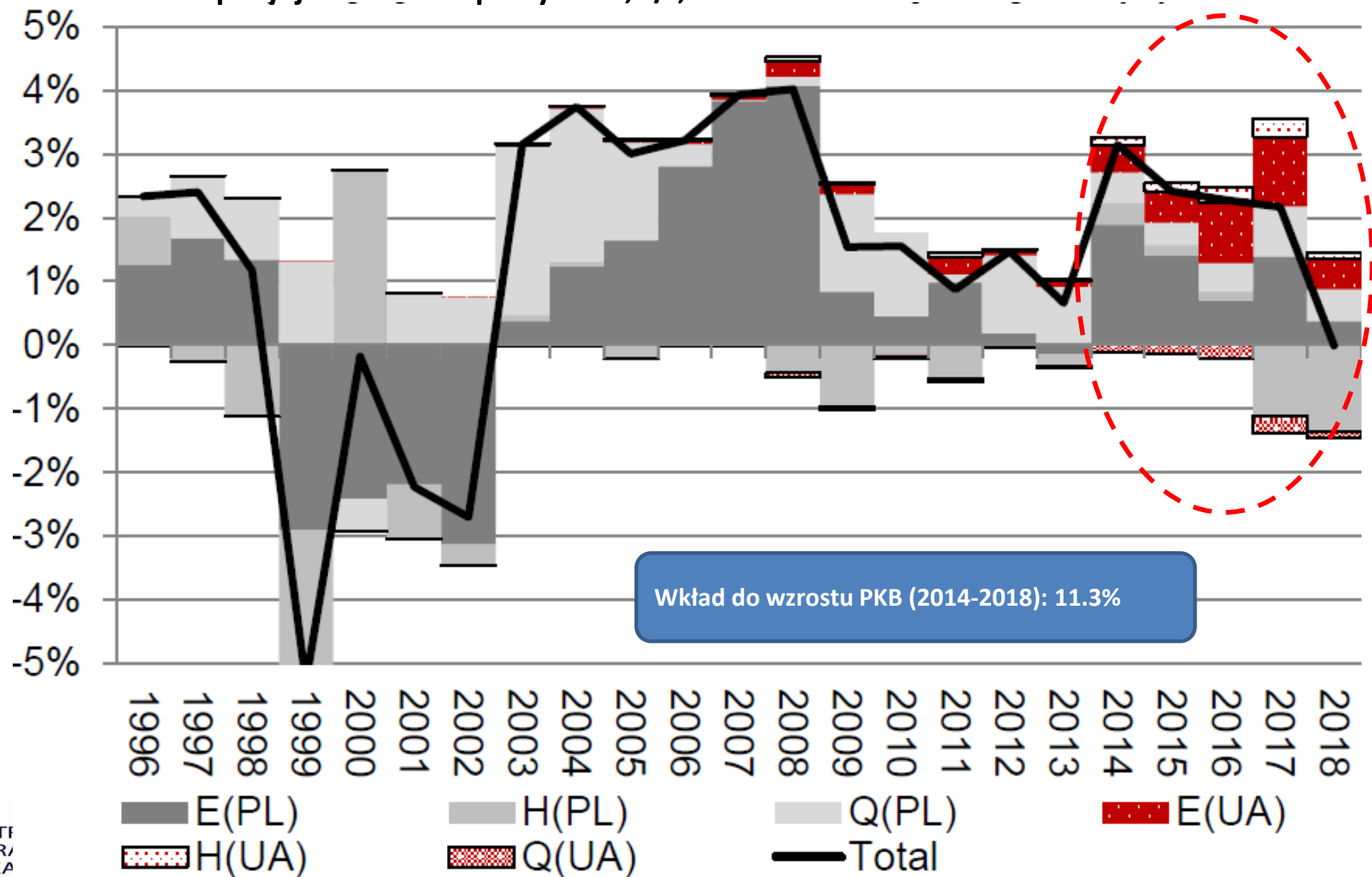


Ukraina:

- Deklaracje: 88%
- Zezwolenia na pracę: 71%
- Zezwolenia na pracę sezonową: 98%

Polska jako nowy kraj imigracji

Dekompozycja nakładów pracy w PL, r/r, 1996-2018



Teoretyczna debata na temat integracji

- **Integracja** – najczęściej używane pojęcie wykorzystywane do opisu procesu adaptacji/wchodzenia imigrantów w struktury społeczne/ekonomiczne/institutionalne kraju docelowego
- Traktowana jako **stan, ale i proces** (podejście dynamiczne)
- Ale mnogość podejść i koncepcji: inkluzja, inkorporacja, zakotwiczenie, spójność społeczna ... i brak precyzyjnej definicji pojęcia, jego konceptualizacji i operacjonalizacji oraz olbrzymie kontrowersje
- PROPOZYCJA: koncentracja na strukturalnym wymiarze integracji (**proces wchodzenia / włączania w instytucje kraju przyjmującego**)
- **Dodatkowo:** modele polityk migracyjnych (wielokulturowość/asymilacja/recepcja)
 - Ważne: odejście od polityk skoncentrowanych (uwarunkowania ideologiczne i polityczne) → mainstreaming
 - Mainstreaming – podejście o charakterze ogólnym / horyzontalnym ale także zmiana modelu zarządzania → w stronę zarządzania policentrycznego

Mainstreaming → praktyczne zasady (Scholten i inni 2016):

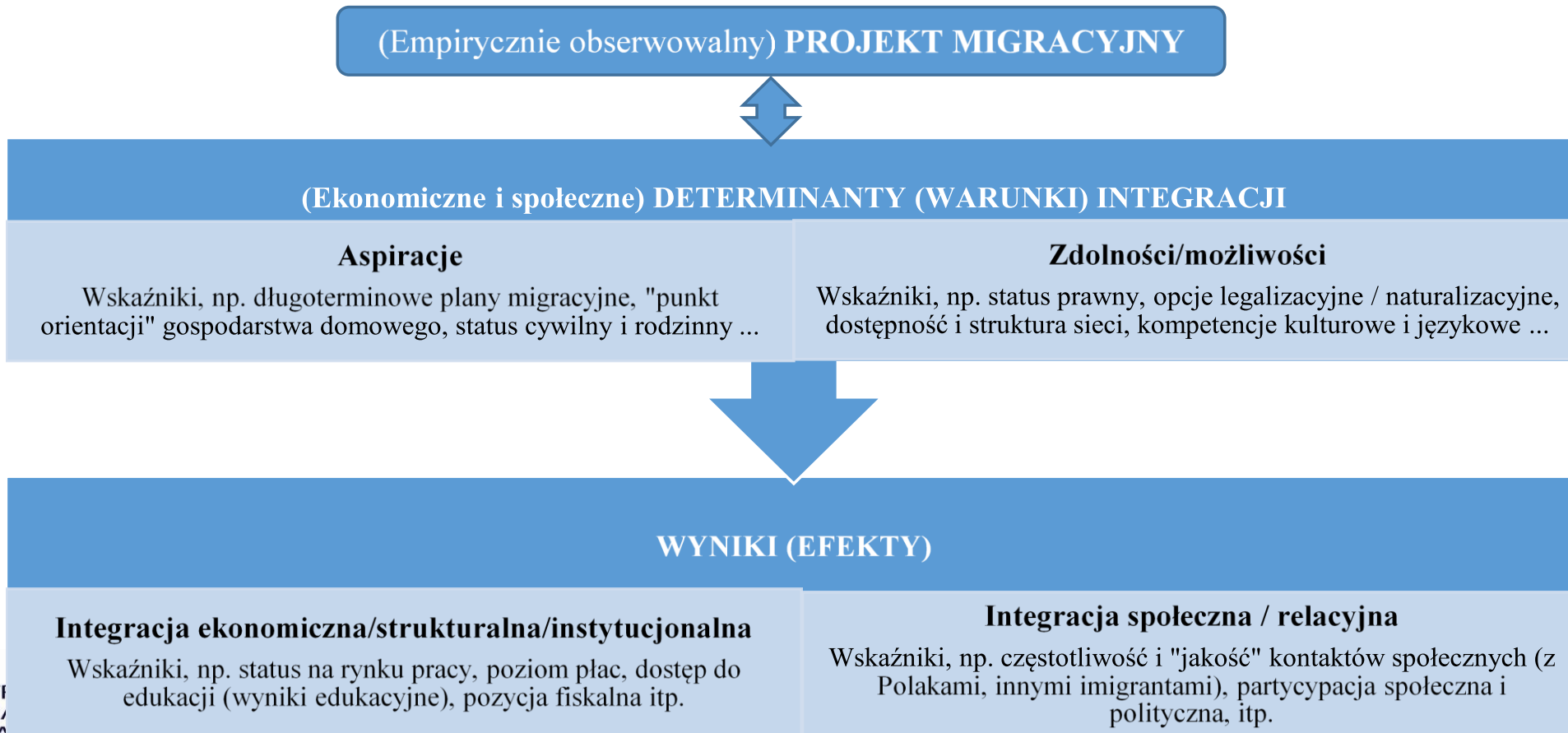
Można unikać stygmatyzacji jeśli konstruujemy narzędzia na bazie problemów (deficytów) a nie konkretnych grup (np. etnicznych)

- Istotą mainstreamingu jest horyzontalne i wertykalne zarządzanie uwzględniające bardzo różnych aktorów (!!!)
- Mainstreaming nie oznacza ignorowania specyficznych potrzeb (group-blindness) – konieczna wiedza na temat ich potrzeb
- Mainstreaming jest koniecznością w społecznościach super-zróżnicowanych, w których trudno jest wyróżniać poszczególne grupy

Integracja w Nowym Kraju Imigracji?

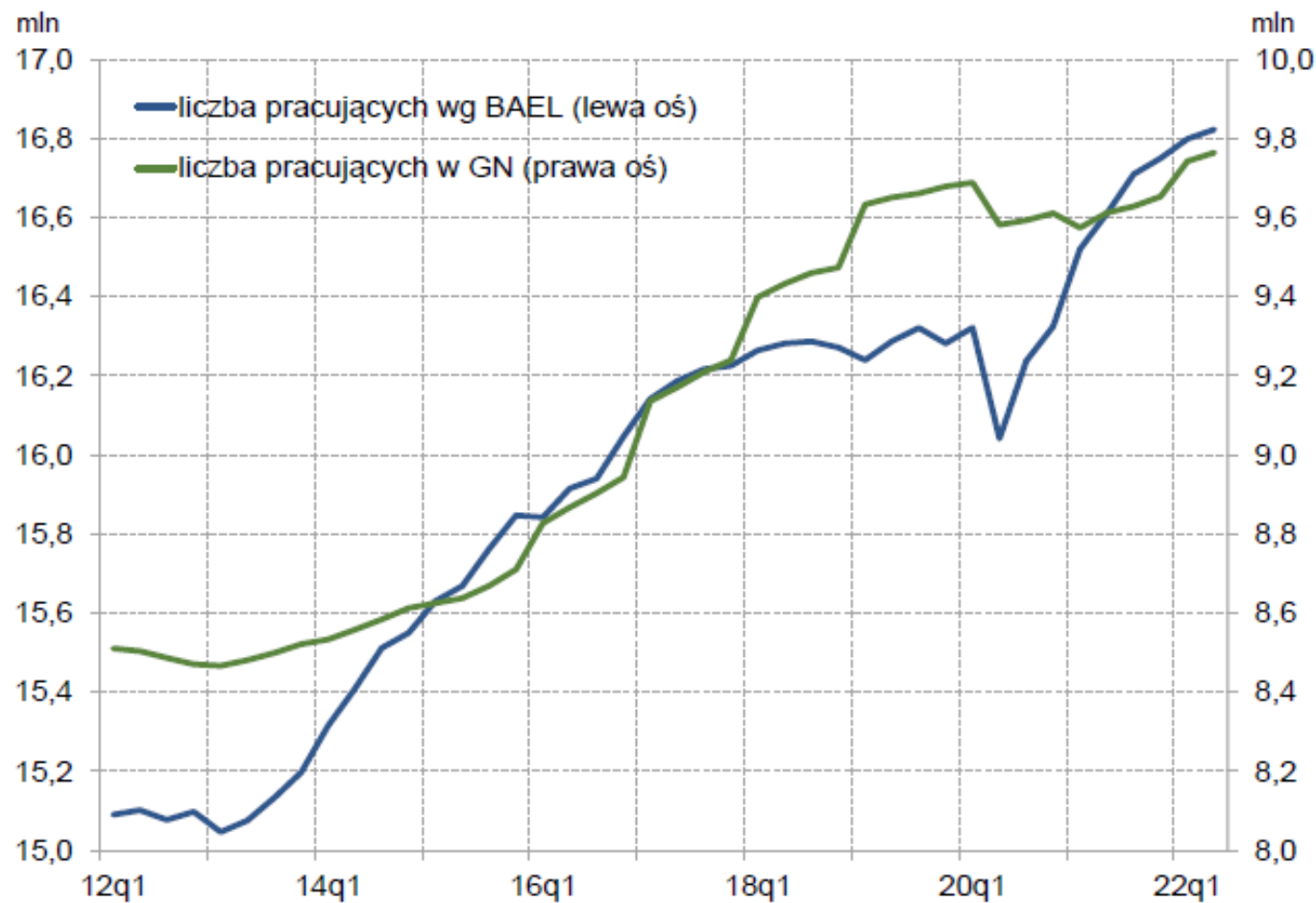
Pomysły koncepcyjne:

- Wykorzystanie **konceptji aspiracji i zdolności/możliwości** de Haasa (2010)
- Włączenie do analizy **projektów migracyjnych**



Otoczenie „zewnętrzne”

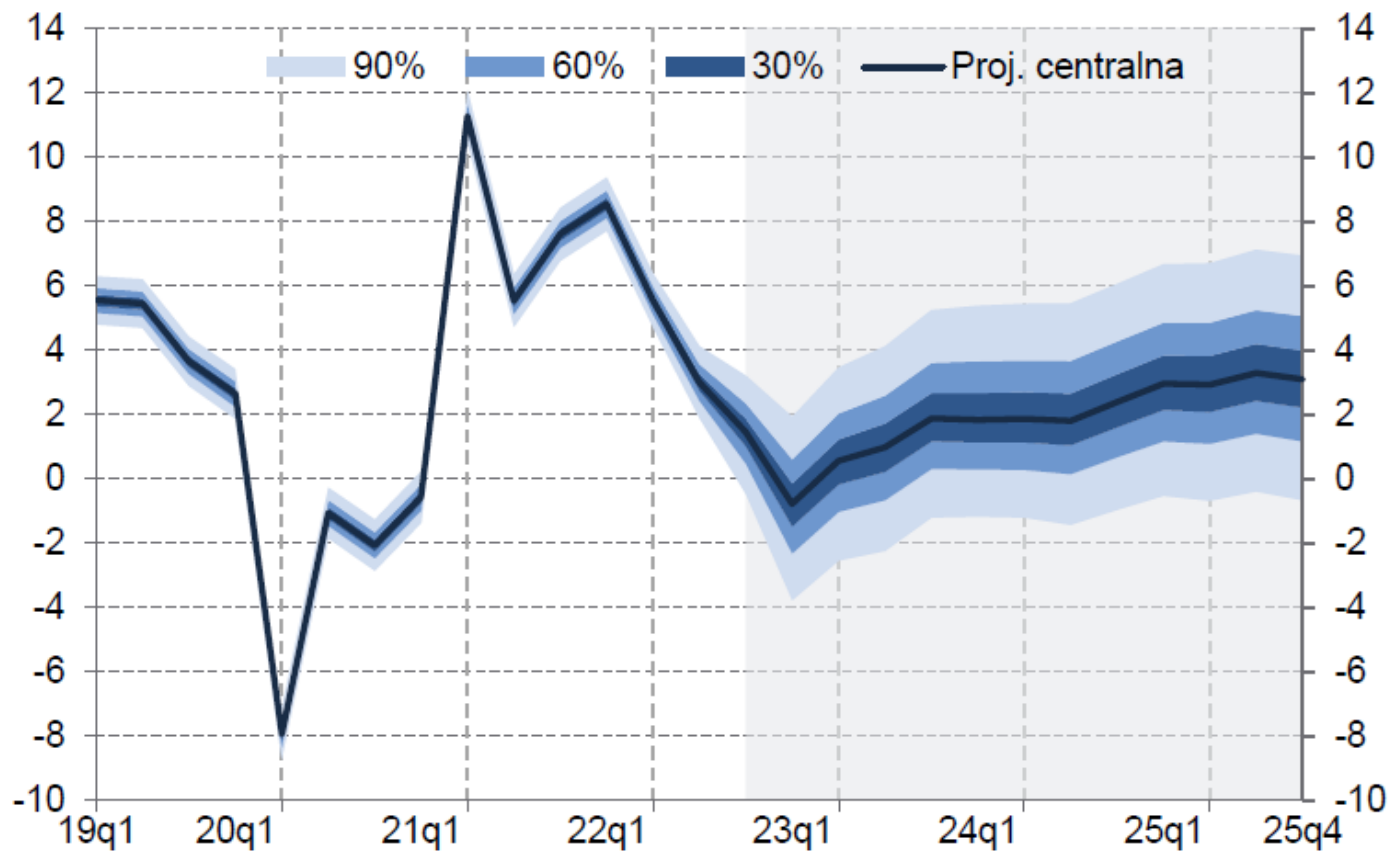
Wykres 2.14 Liczba pracujących wg BAEL i wg danych sprawozdawczych z gospodarki narodowej (GN), dane odsezonowane



Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Otoczenie „zewnętrzne”

PKB (r/r, %)



Źródło: NBP 2022.

Obszary niepewności (NBP 2022):

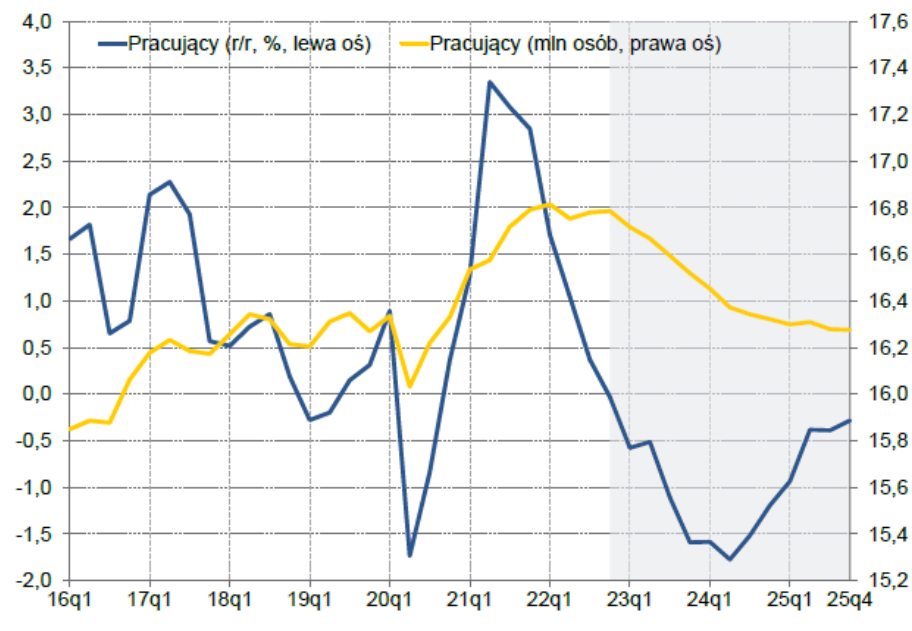
- Wojna i jej przebieg
- Charakter polityki monetarnej (w PL i poza nią)
- Działania antyinflacyjne rządu RP
- Środki UE
- Przebieg pandemii



CENTRE OF
MIGRATION
RESEARCH

Co nas czeka w przyszłości?

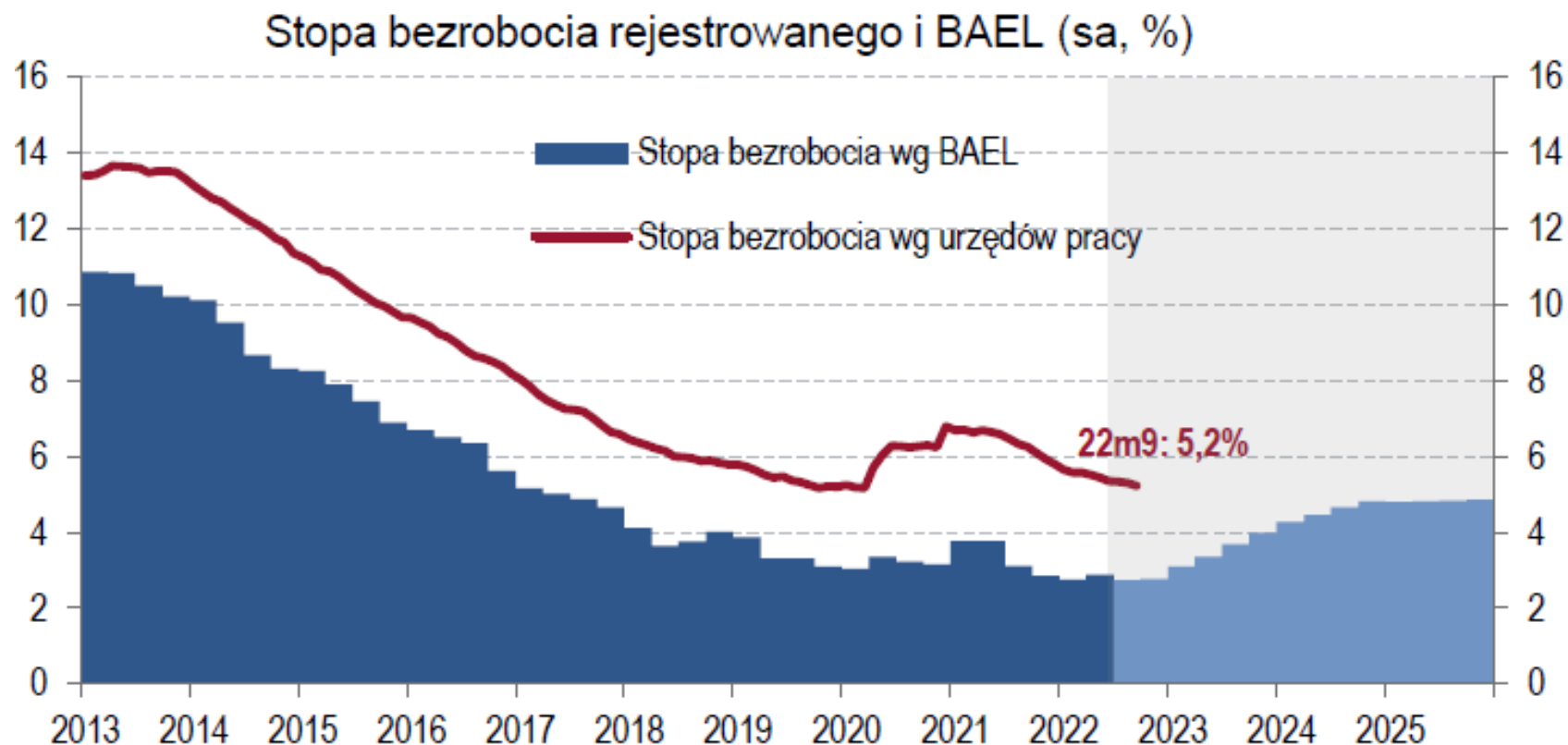
Wykres 4.17 Liczba pracujących



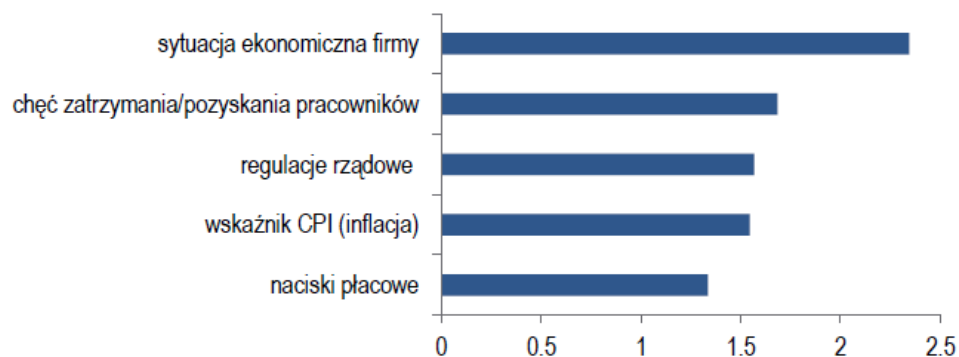
Wykres 4.18 Wskaźnik aktywności zawodowej



Co nas czeka w przyszłości?

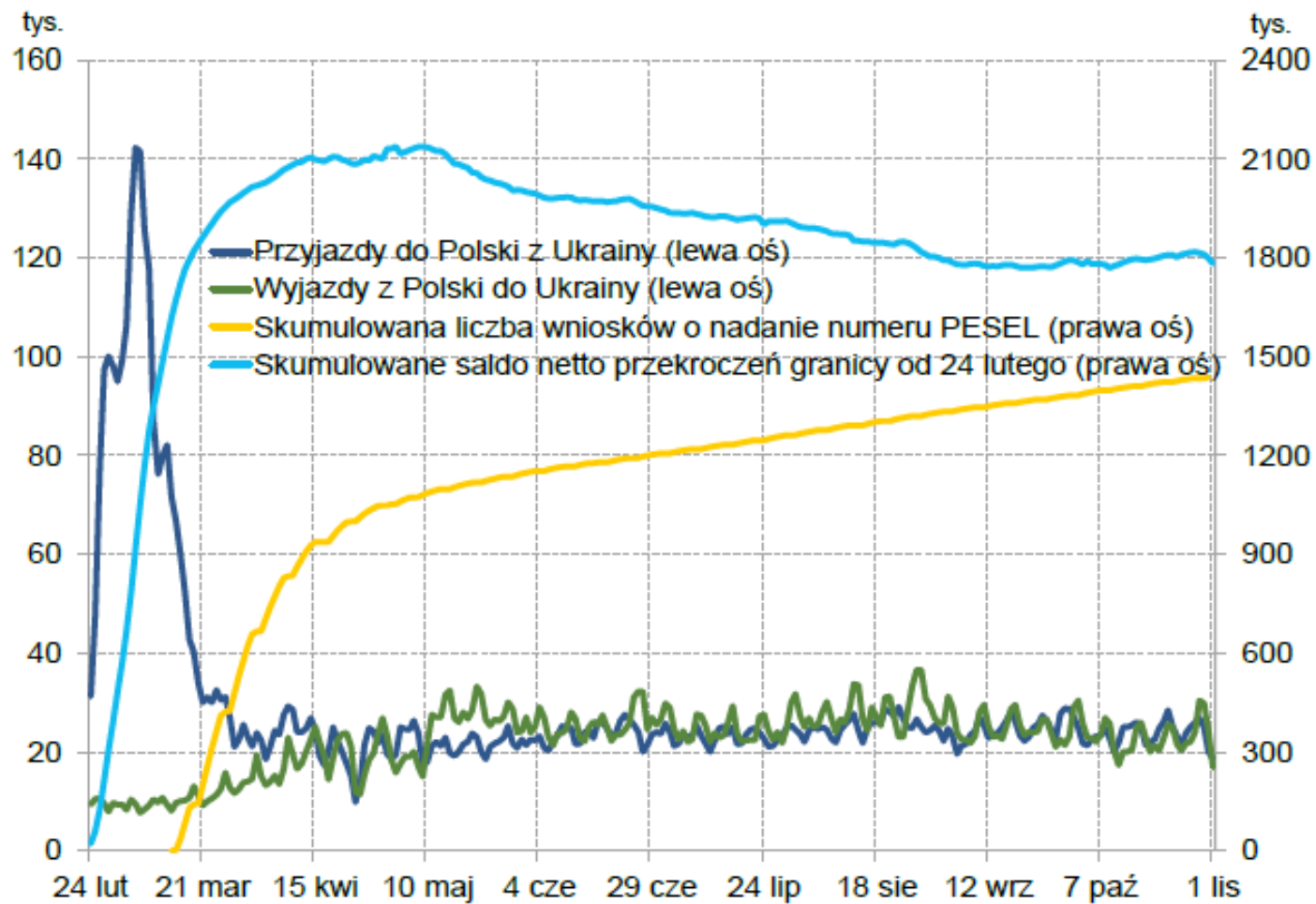


Średnia ocena wpływu poszczególnych czynników podczas podejmowania decyzji o podwyżce płac w firmie (średnia ocena istotności w skali 0-3)



Sytuacja migracyjna Polski (jako wyzwanie i szansa)

Wykres 2.18 Dienne przekroczenia granicy polsko-ukraińskiej oraz skumulowana liczba wniosków o nadanie numeru PESEL



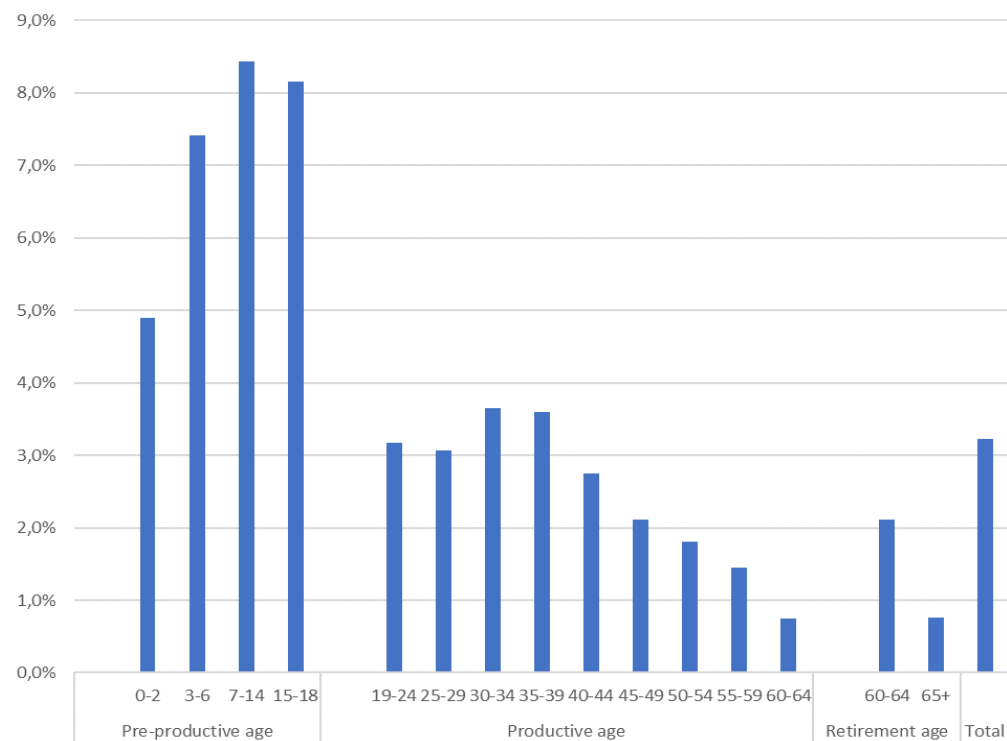
Źródło: dane Straży Granicznej, KPRM.

Sytuacja migracyjna Polski (jako wyzwanie i szansa)

Struktura uchodźców z Ukrainy, którzy zarejestrowali się w bazie PESEL (stan na 3 listopada 2022)

	Całkowita liczba uchodźców	Udział w populacji PL
Dzieci	575 067	44,57%
Dzieci (K + M)	575 067	44,57%
Wiek akt zawodowej	627 683	48,65%
K	552 863	42,85%
M	74 820	5,80%
Wiek poprodukcyjny	87 513	6,78%
K	74 751	5,79%
M	12 762	0,99%
Razem	1 290 263	100,00%

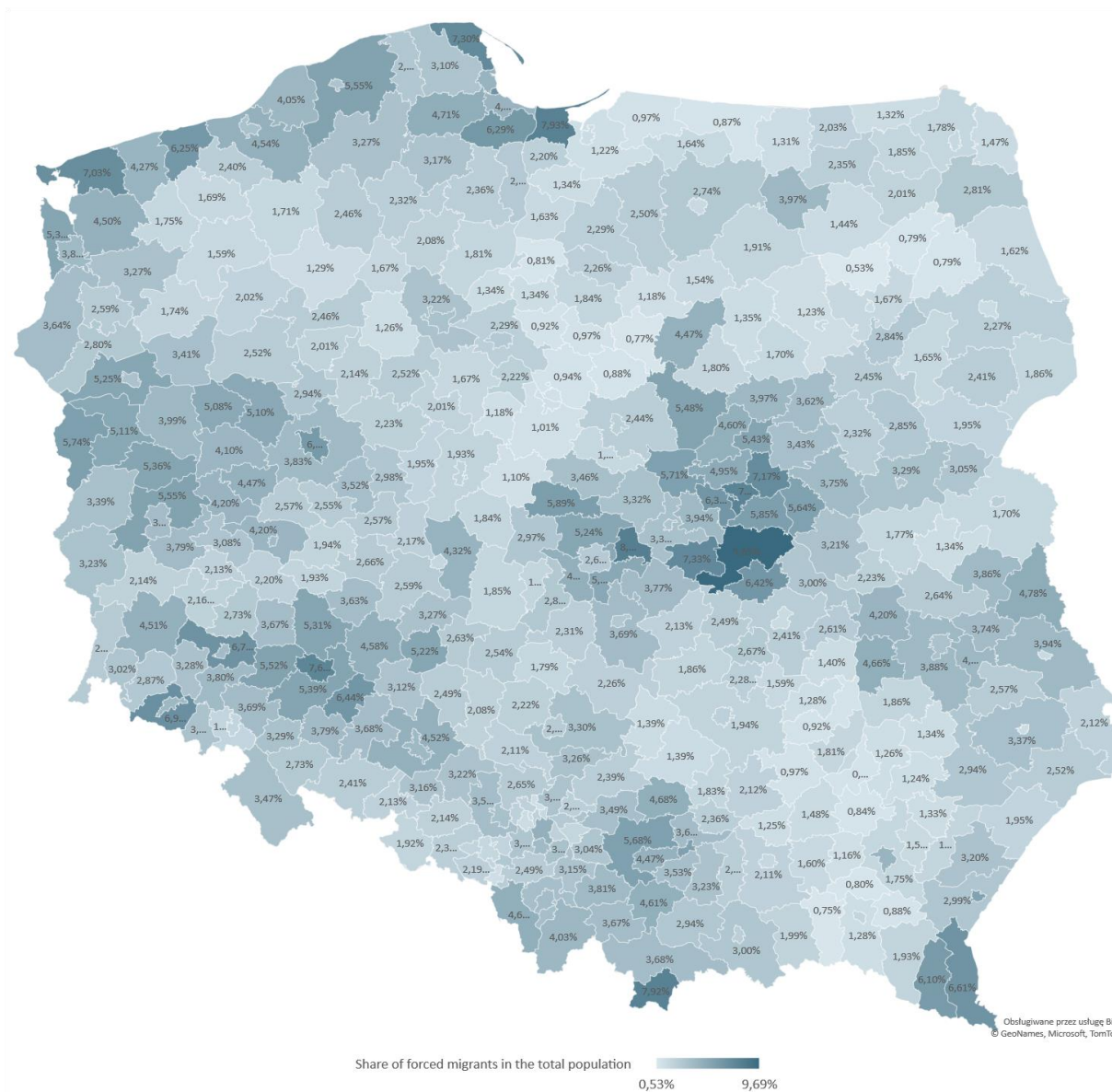
Źródło: PFR (PESEL).



Source: Kaczmarczyk 2022

Sytuacja migracyjna Polski (jako wyzwanie i szansa)

Udział uchodźców (zarejestrowanych) w całkowitej liczbie mieszkańców – poziom powiatu, w % (stan na listopad 2022)



Co wiemy o populacji UKR w Polsce?

- **Wybrane wnioski z badania NBP (kwiecień-maj 2022):**
 - Migranci z całego terytorium UKR ale nadreprezentacja regionów objętych wojną ALE TEŻ tych z rozbudowanymi sieciami migracyjnymi
 - Ok 60% dotarło do PL z dziećmi (osoby bez osób zależnych to zwykle osoby młode lub w starszym wieku)
 - Ok 80% zostawiło w UKR członków rodziny (54% - rodzice)
 - Ok 50% bez doświadczeń migracyjnych w PL i bez kontaktów w PL
 - Ok 50% bez kompetencji językowych (TYLKO 5% dobra znajomość)
 - Dodatkowo: nadreprezentacja takich osób w regionach o nikłym doświadczeniu migracyjnym wcześniej
 - Ok 50% z wyższym wykształceniem
 - Wysoka aktywność zawodowa (30% pracowało, 50% aktywnie poszukiwało pracy)
 - 70% - plan pobytu w PL do 12 miesięcy ALE bardzo wysoki poziom niepewności... (wzorzec: kobiety planowały wracać jak najszybciej, osoby młode i mężczyźni – raczej zostać dłużej)
 - 5% → plany wyjazdu do innego kraju



Co wiemy o populacji UKR w Polsce?

- **Research design:** web-based survey, N > 7500

- **Metody rekrutacji:**

- Facebook ads
- Media społecznościowe
- NGOs
- Ulotki itd

Ale ostatecznie:

Facebook + Instagram → 90%

- **WAŻNE – grupa badana:** dorośli obywatele Ukrainy przebywający w PL (!)

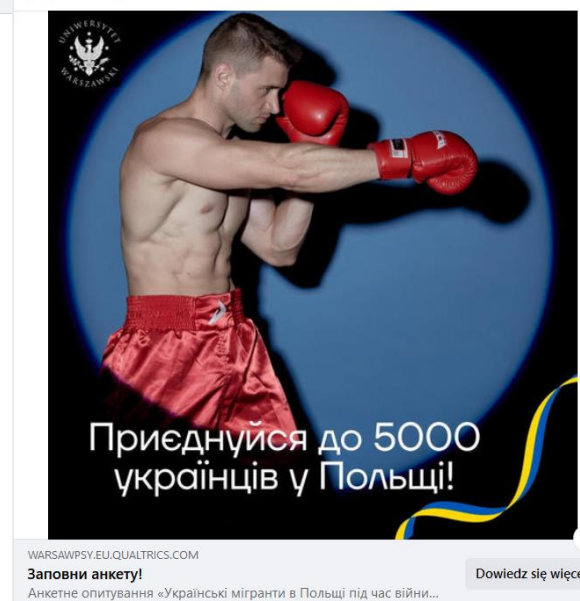
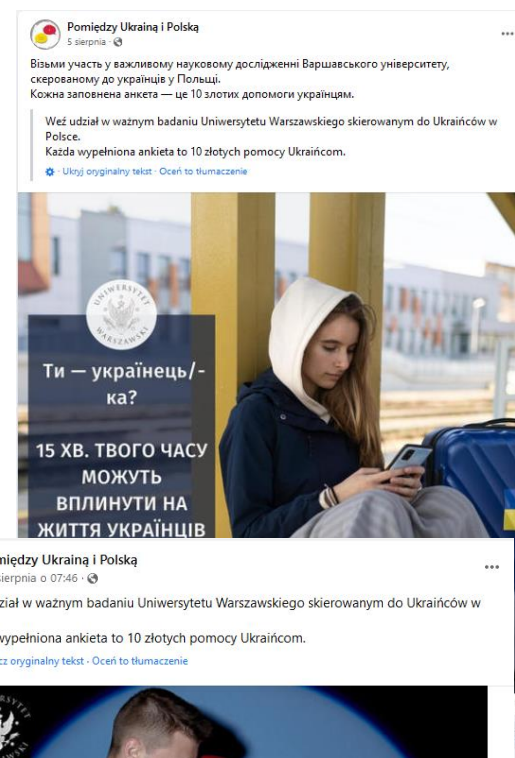
POPULACJA*:

→ Migranci = 35%

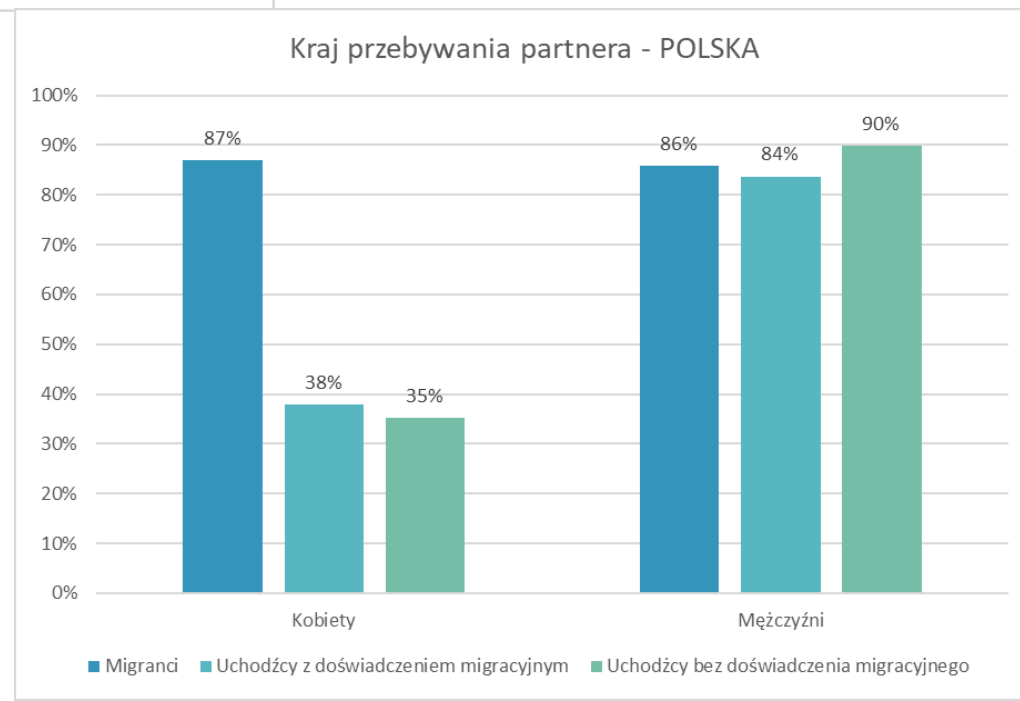
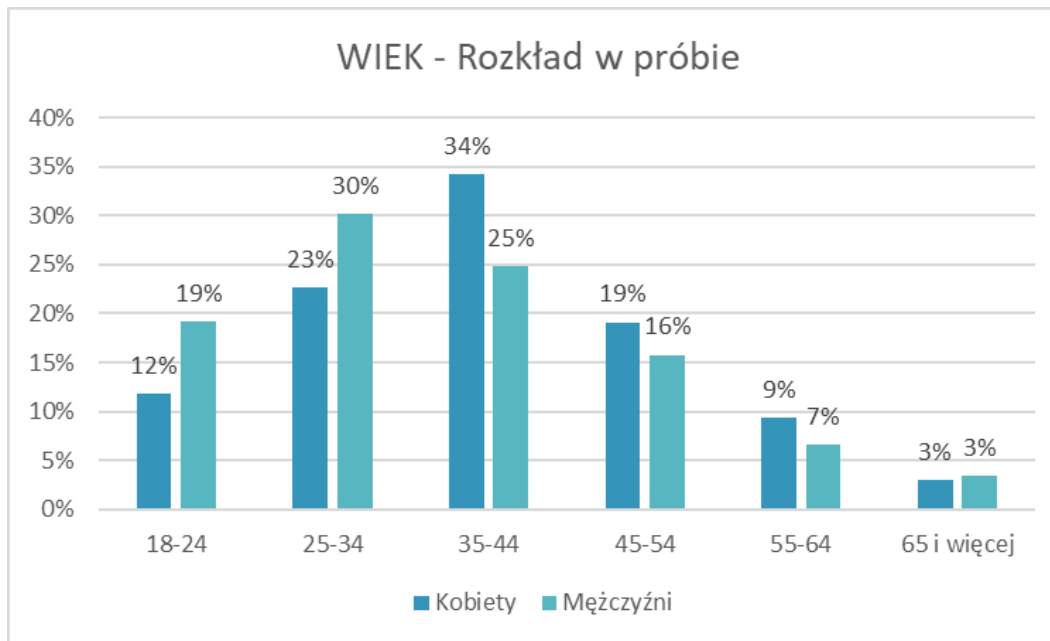
→ Uchodźcy z doświadczeniem migracyjnym w PL = 19%

→ Uchodźcy bez doświadczenia migracyjnego w PL = 46%

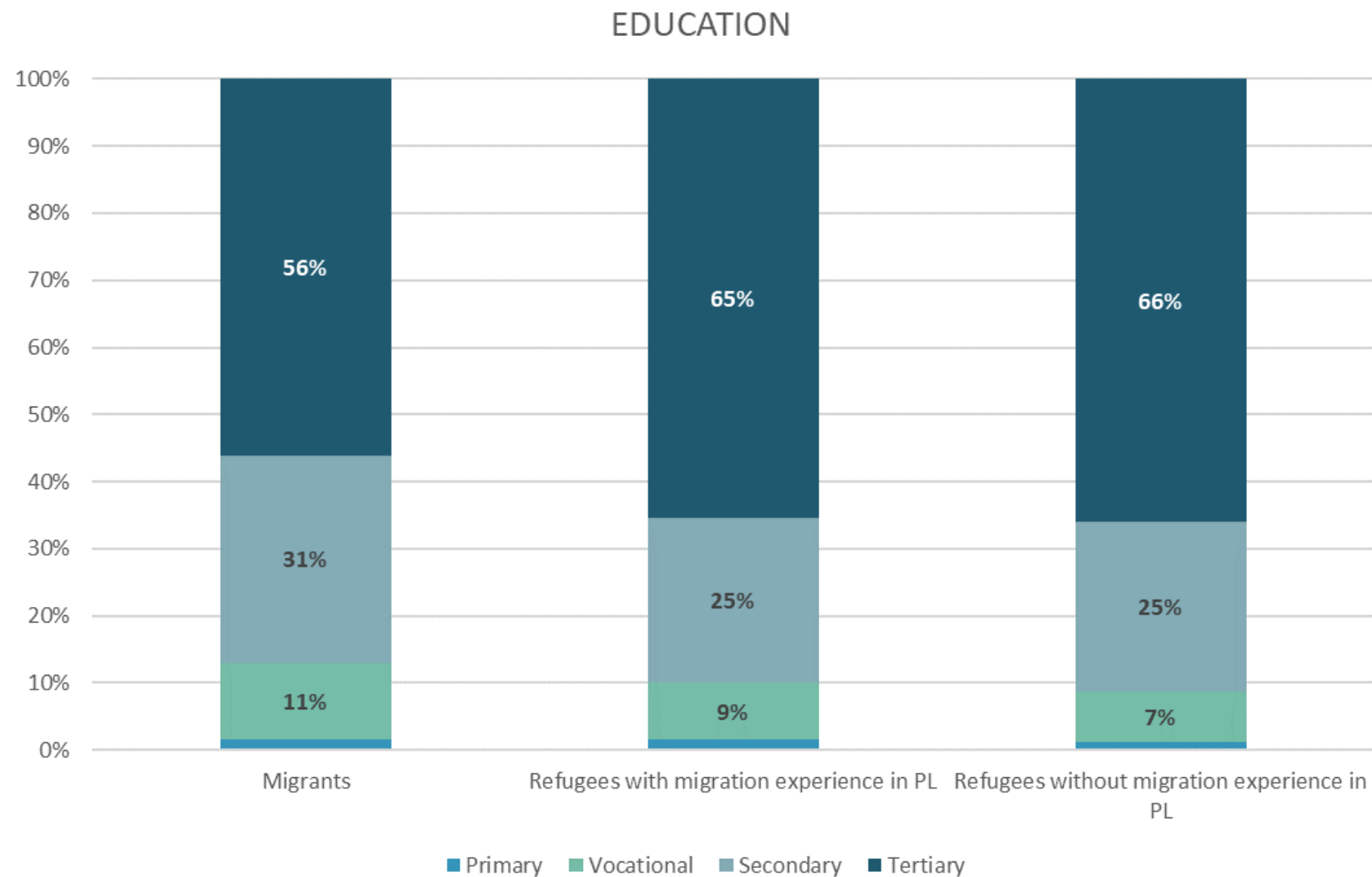
* dane nieprzeważone



Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)

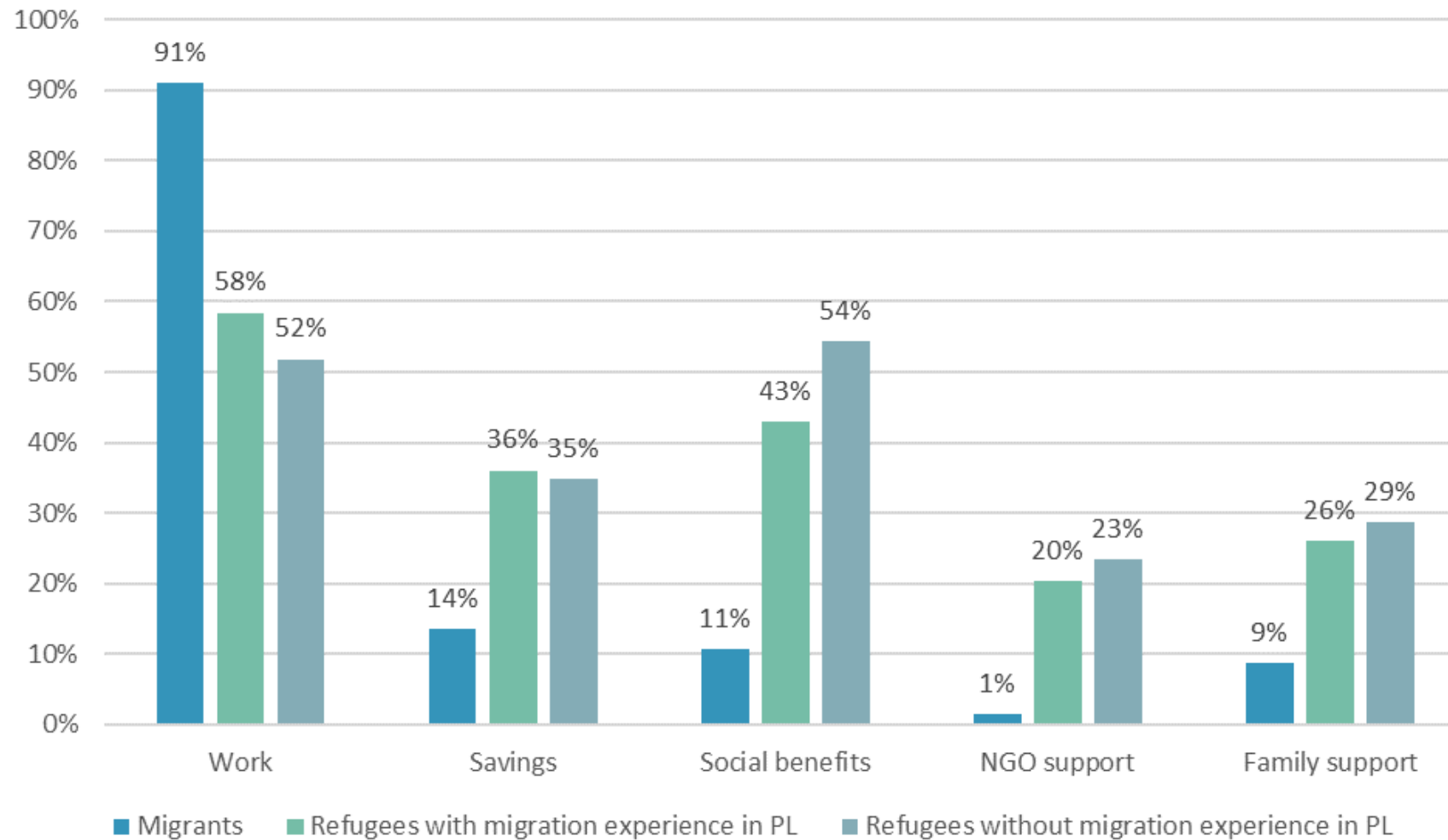


Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)

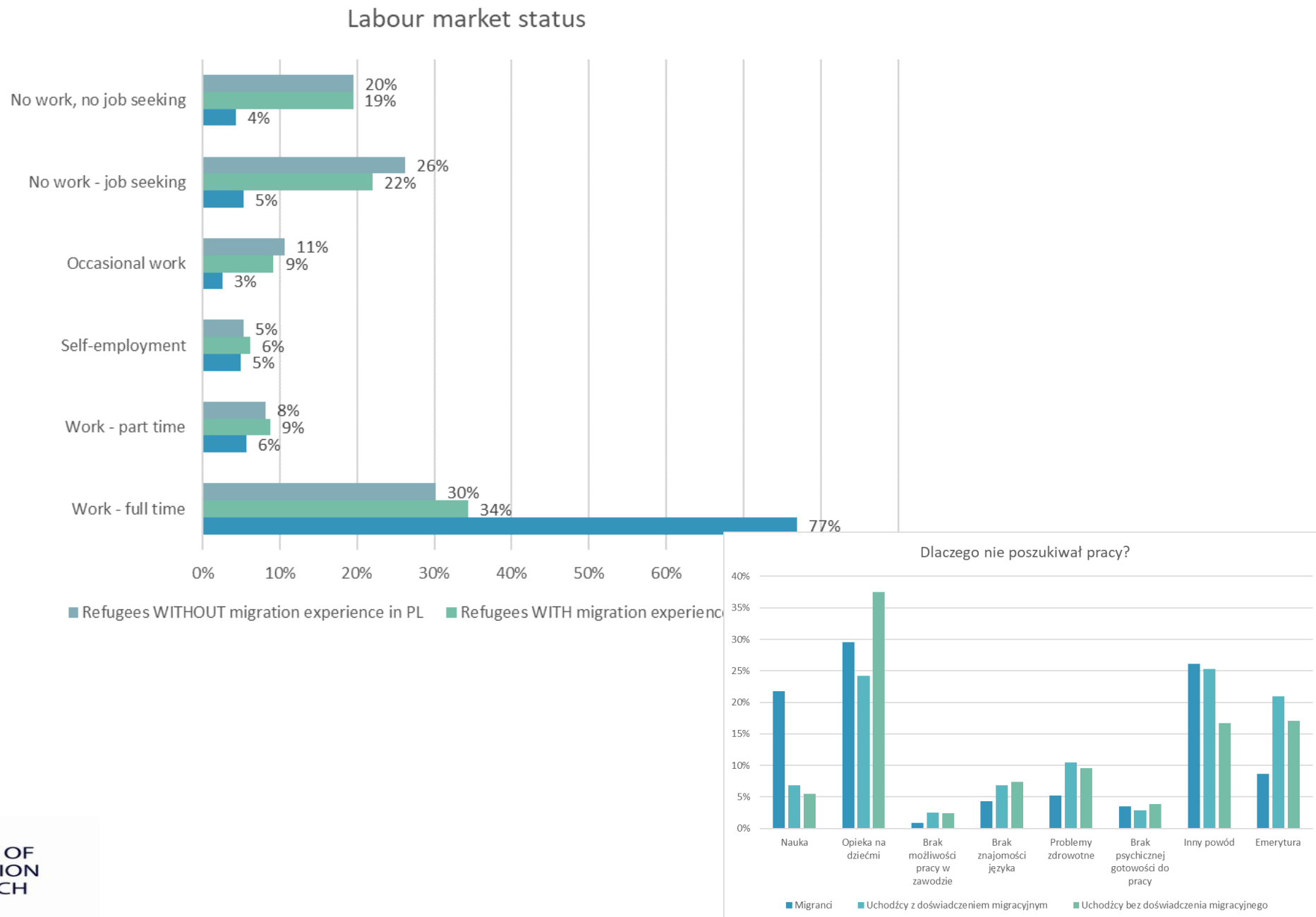


Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)

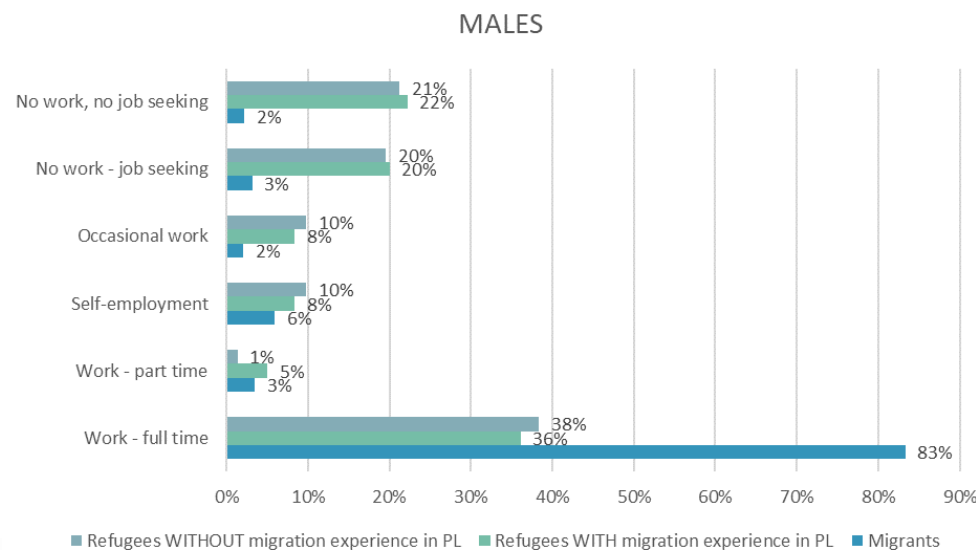
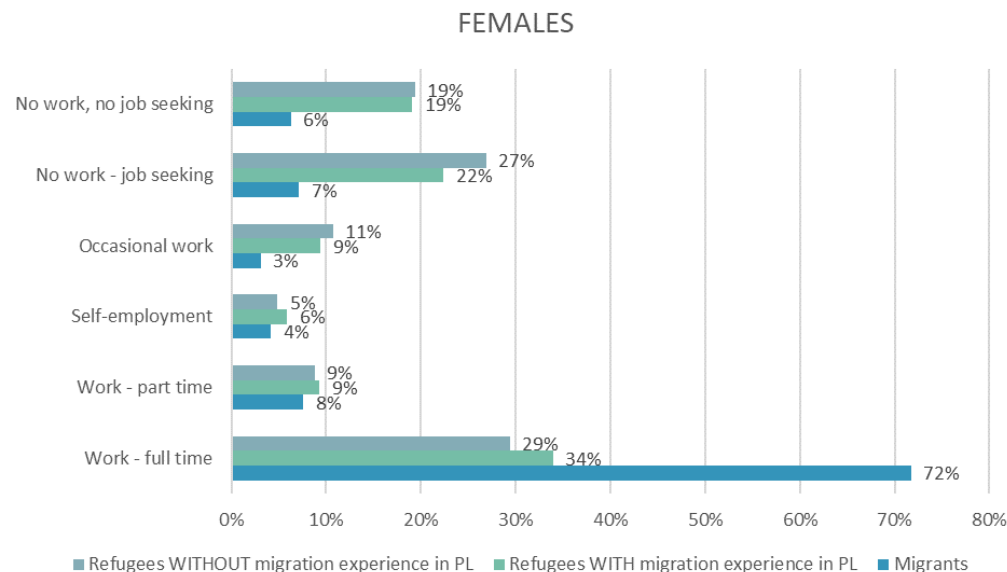
Sources of income - selected categories



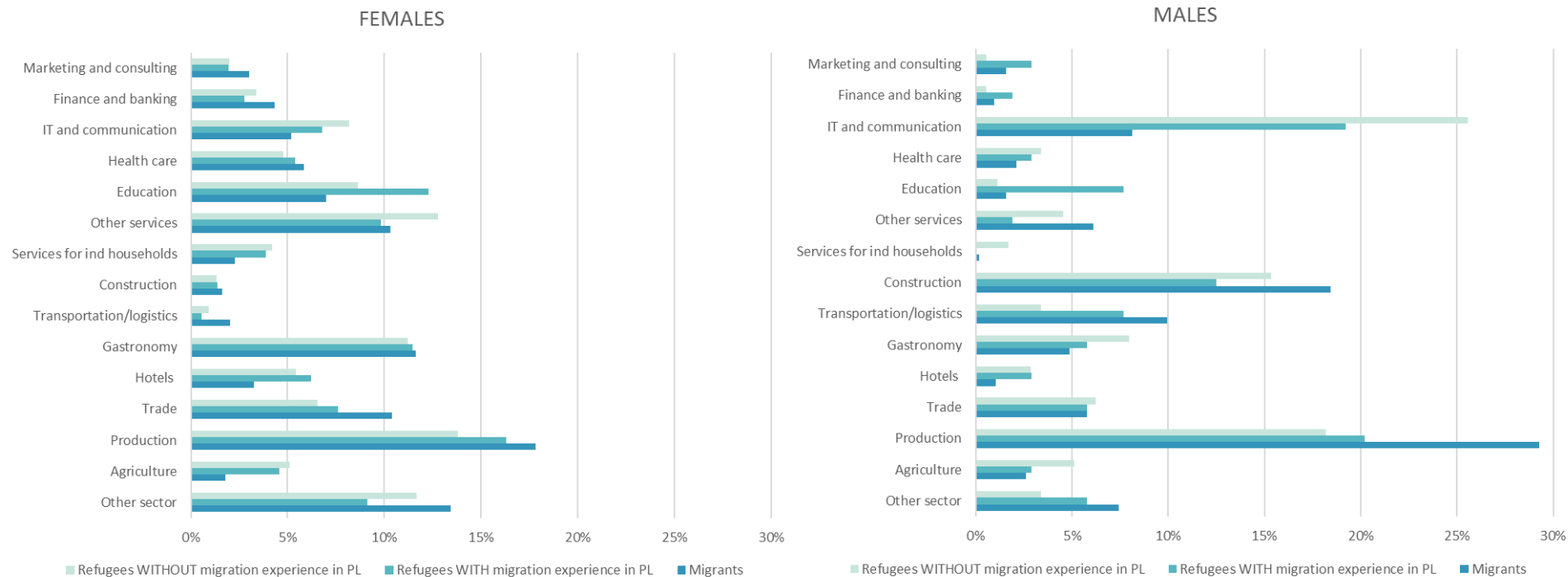
Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)



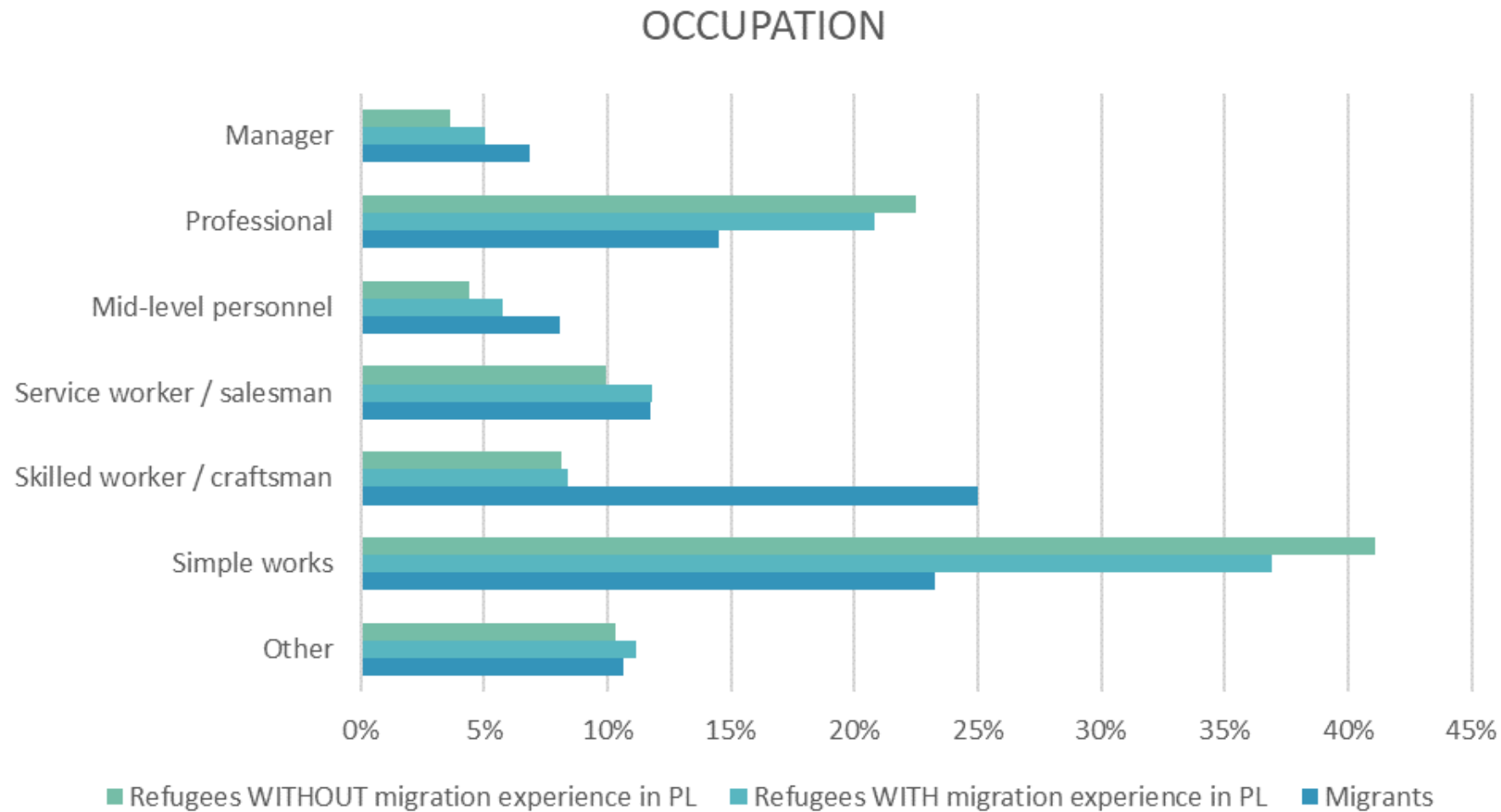
Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)



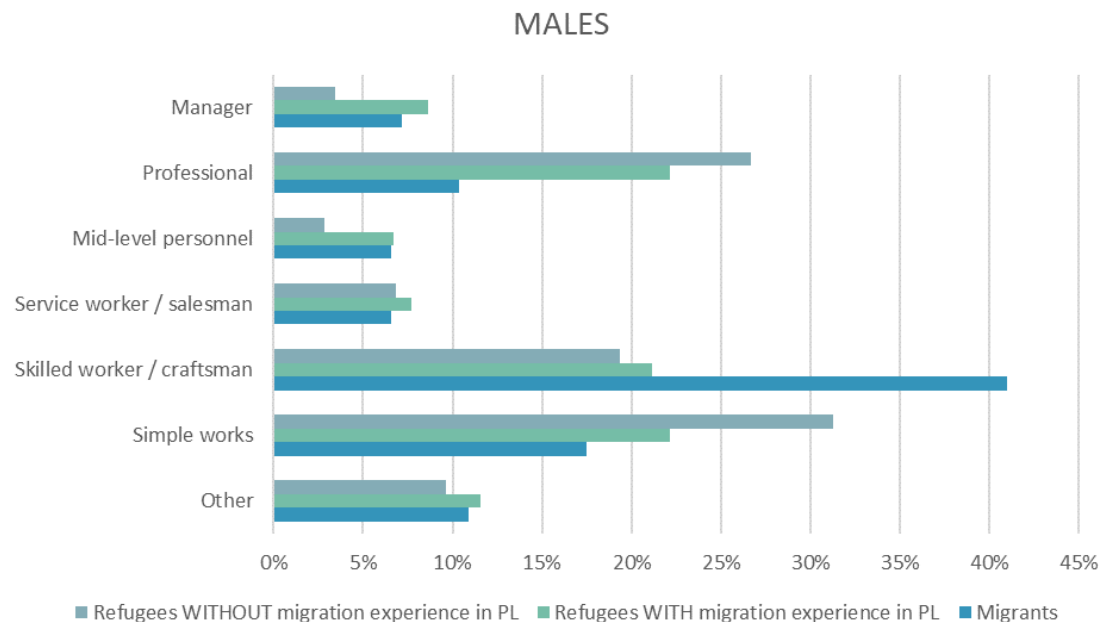
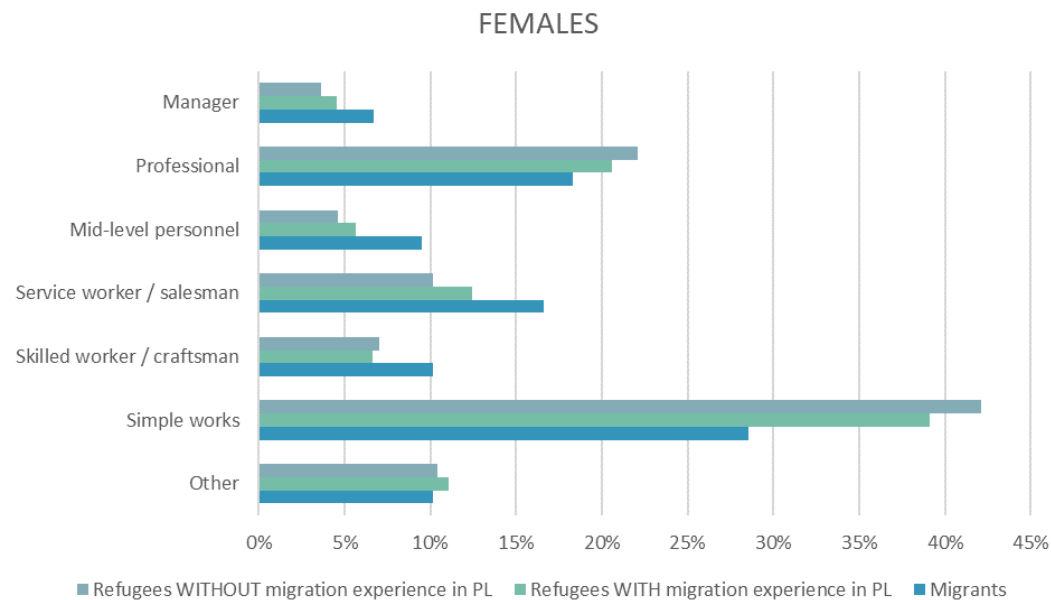
Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)



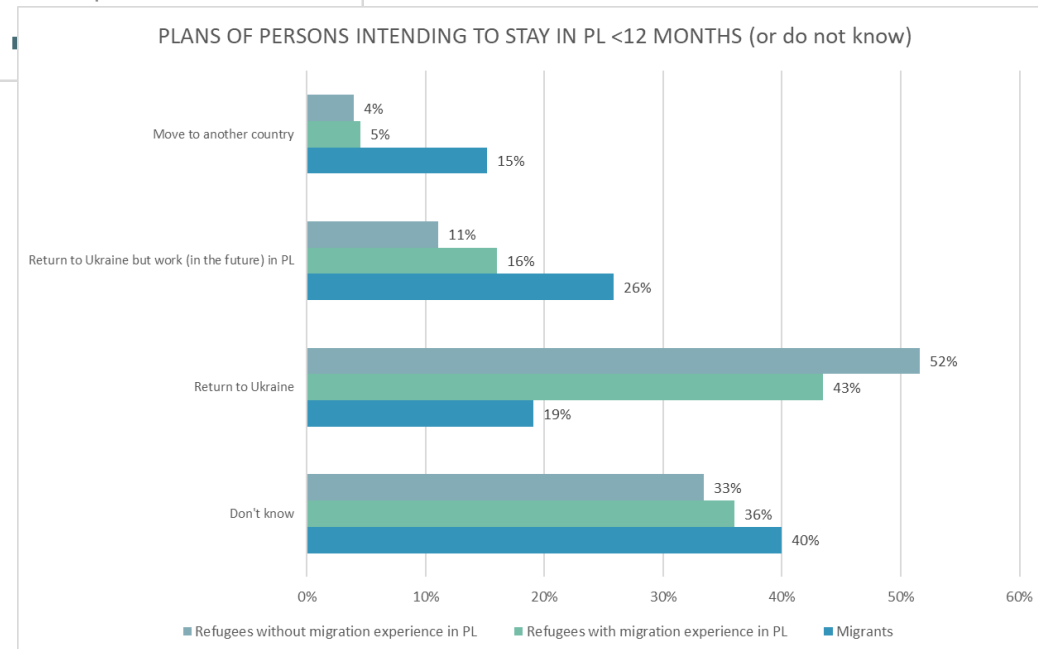
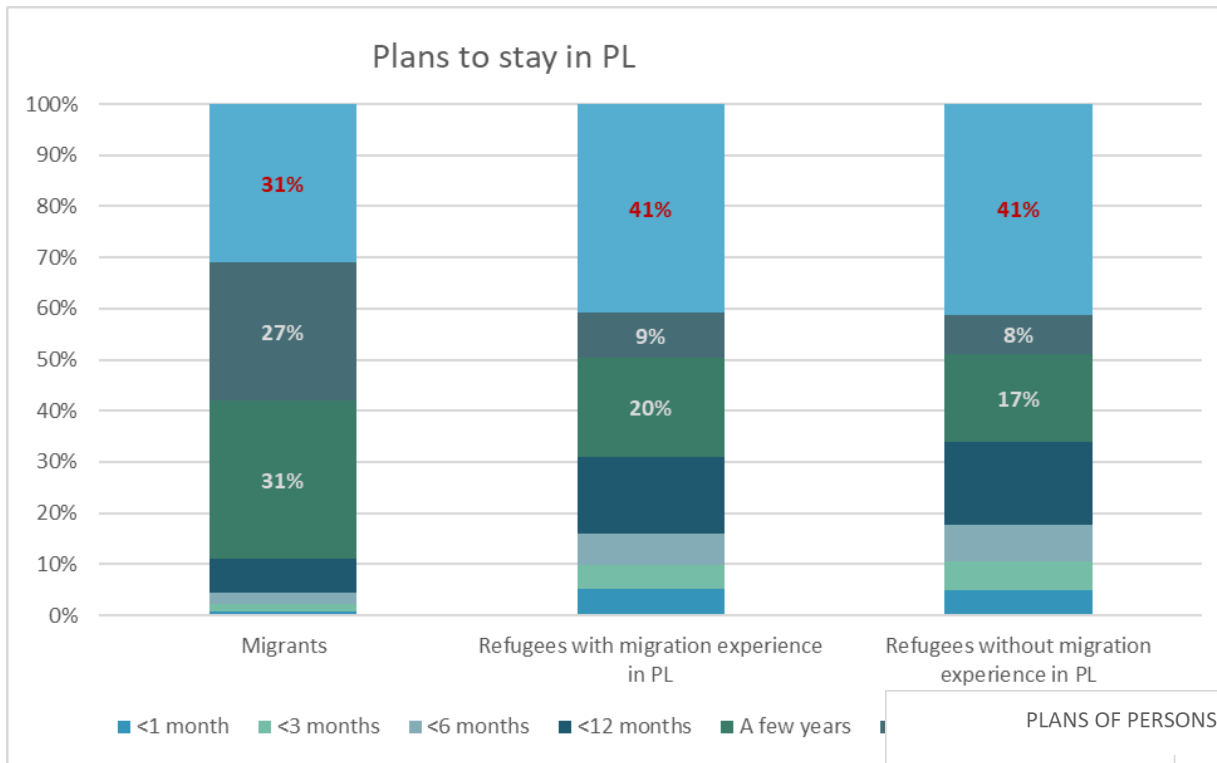
Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)



Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)



Co wiemy o populacji UKR w Polsce? (badanie OBM)



Wyzwania

- Aktualna sytuacja Polski → **po raz pierwszy w historii realne wyzwania integracyjne** → czy i na ile możemy odwoływać się do doświadczeń innych krajów?
- **Integracja czy recepcja?**
- **Czy i na ile powinniśmy skupić się na przypadku UKR?**
- **Wymiary / obszary integracji:**
 - Wyzwania recepcyjne: mieszkalnictwo, dostęp do usług publicznych, kwestia edukacji dzieci, postawy
 - Ale i **powiązania między nimi** → **klasyczny** przypadek → rynek pracy (a kwestie mieszkaniowe, a kwestie opiekuńcze, a kwestie edukacyjne)
- Wymiar instytucjonalny: **polityka migracyjna bez strategii migracyjnej** (zarządzanie, koordynacja, ...)
- **Jak uniknąć negatywnych postaw?** (model polityki integracyjnej – **mainstreaming?**; polityka informacyjna; kwestia kosztów)
- **Interes Polski / interes EU / interes Ukrainy** → kluczowy przypadek: drenaż mózgów

